

ENTORN FLUVIAL DEL RIU CONGOST A GRANOLLERS

Sanejament i recuperació ambiental i social de l'espai

Ajuntament de Granollers

INDEX

	pàg.
FITXA TÈCNICA DE L'ESPAI	2
1. ANTECEDENTS	3
2. OBJECTIUS	3
3. MOBILITZACIÓ DE RECURSOS	3
4. DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS	4
4.1. Sector A (marge dret del tram nord del riu Congost)	4
Urbanització del Passeig de la Ribera i el Passeig de la Conca	4
Ampliació de voreres al pont de la carretera de Caldes sobre el riu Congost	5
Reurbanització del Camí Vell de Canovelles	6
4.2. Sector B (marge esquerre del tram nord i central del riu Congost)	6
Renovació de les voreres davant la zona de centres escolars	6
Execució de la 3a fase del Parc del Congost	7
Urbanització del Parc Firal	7
4.3. Sector C (marges dret i esquerra del tram sud del riu Congost)	7
Sanejament i restauració de l'entorn fluvial	8
Adequació de camins fluvials	8
Formació d'un aiguamoll de depuració terciària	8
Confinament de l'antic abocador de residus sòlids urbans de Palou	9
Creació d'una zona d'horts municipals controlats	9
Creació d'un Centre d'Educació Ambiental	9
4.4. Altres actuacions de caràcter general	10
5. DISTRIBUCIÓ DE SUPERFÍCIES	10
6. TRANSFERIBILITAT DEL PROJECTE	11
7. ACTIVITATS REALITZADES L'ANY 2003	12

ANNEX DE PLÀNOLS I FOTOGRAFIES**Situació****Planta General (10 plànols)****Detall secció Camí Vell de Canovelles i Fotografies****Detall planta i seccions Pont de la carretera e Caldes i fotografies****Fotografies Passeig de la Conca, Passeig de la Ribera i voreres davant escoles****Detall planta Parc del Congost (fase III) i fotografies****Detall secció Parc Firal i fotografies****Detall planta i seccions noves passeres sobre el riu i fotografies****Fotografies de la zona abans de l'execució de l'actuació i estat actual del riu****Fotografies adequació de camins fluvials i zona d'horts municipals controlats****Detall seccions aiguamoll i duna al bosc de Can Cabanyes i fotografies****Fotografies Centre d'Educació Ambiental i Bosc de Can Cabanyes****Detall planta i seccions segellament antic abocador de Palou i fotografies**

FITXA TÈCNICA DE L'ESPAI

NOM DE L'ESPAI: Entorn fluvial del riu Congost a Granollers

PROMOTOR: Ajuntament de Granollers

EQUIP REDACTOR: Servei d'Obres i Projectes de l'Ajuntament de Granollers / Alfa Tecnologies / Taller d'Enginyeria Ambiental / Payject XXI / Pep Bonet /
Batlle i Roig / José González Baschwitz

EQUIP DIRECTOR DE LES OBRES: Ajuntament de Granollers

DATA DE FINALITZACIÓ DE L'OBRA: març de 2003

EQUIP RESPONSABLE DE LA GESTIÓ DE L'ESPAI: Ajuntament de Granollers

SUPERFÍCIE CONSTRUÏDA/URBANITZADA TOTAL: 465.083 m²

COST TOTAL DE LES OBRES: 13.409.061 €

POBLACIÓ DEL MUNICIPI (1 de gener de 2004): 57.057 habitants

1. ANTECEDENTS

El riu Congost travessa el terme municipal de Granollers de nord a sud, des del terme de Canovelles al terme de Montmeló, amb un recorregut total de 6,7 Km. En el passat es van dur a terme als marges del riu actuacions incontrolades, fragmentades o mal dissenyades que van generar una elevada artificialització i degradació de l'entorn fluvial (com la implantació de polígons industrials i activitats industrials disseminades, extraccions d'àrids, infraestructures de comunicació, el Circuit d'Alta Velocitat de Catalunya o la incorrecta clausura de l'antic abocador municipal de residus sòlids urbans de Granollers). Aquesta situació es va veure agreujada per l'aparició d'activitats marginals que deterioraven l'ambient (ocupació de sòl de domini públic, horts marginals, abocaments de residus sòlids i d'aigües residuals sense depurar) i per deficiències en las vies de comunicació que afectaven a la mobilitat en tot el municipi i, especialment, a les connexions per a vianants entre els dos marges del riu.

Les conseqüències d'aquesta pressió ambiental van ser la desaparició dels espais de ribera, amb la consegüent pèrdua de patrimoni natural, d'elements reguladors dels sistema fluvial i d'elements diversificadors que potencien l'autodepuració de les aigües; la contaminació de les aigües superficials i freàtiques, amb risc d'afeccions sanitàries no controlades en les extraccions d'aigües de l'aqüífer i perill de propagació de la contaminació en tot l'aqüífer; l'absència d'una política d'informació i educació a l'entorn del riu; i la desvinculació d'aquest espai amb la resta d'espais públics urbans de Granollers. En resum, l'entorn fluvial del riu Congost a Granollers es caracteritzava per la seva baixa qualitat ecològica, la seva tendència cap a la marginalitat, la manca de freqüentació social i la seva percepció negativa per part dels ciutadans.

El projecte de sanejament i recuperació ambiental i social de l'entorn fluvial del riu Congost inclou un conjunt d'actuacions que van ser definides, de forma global, mitjançant un procés de participació ciutadana denominat Fòrum Ambiental de Granollers, un òrgan de debat constituït per representants de tots els sectors actius de la vida civil de la ciutat. Aquest procés va desembocar en l'elaboració de l'Auditoria Ambiental de Granollers i el Pla d'Acció Ambiental, aprovat l'any 1999. L'execució d'aquest Pla, que defineix les línies estratègiques de la intervenció ambiental al municipi, ha estat debatuda en el Consell de Medi Ambient, un grup de treball estable i representatiu dels sectors de la població que es va constituir l'any 2000 amb

l'objectiu de deliberar i recomanar actuacions d'intervenció ambiental al municipi. També participa en l'execució de les actuacions previstes l'Oficina de l'Agenda 21 Local, creada l'any 2000 per impulsar les actuacions definides en el Pla d'Acció Ambiental i fomentar la participació ciutadana. Així mateix, en l'àmbit del projecte, s'ha comptat per al disseny específic d'algunes de les intervencions amb la participació dels agents socials directament implicats.

2. OBJECTIUS

El projecte de sanejament i recuperació de l'entorn fluvial del riu Congost engloba un conjunt d'actuacions integrades que incideixen sobre vuit línies estratègiques:

- 1) Millorar la qualitat ambiental de l'ecosistema fluvial
- 2) Reduir la contaminació de les aigües superficials i freàtiques
- 3) Millorar la qualitat de l'espai públic i la connectivitat del territori
- 4) Crear corredors biològics
- 5) Millorar la gestió municipal del cicle de l'aigua i augmentar el cabal de fonts internes d'abastament d'aigua per a cobrir les demandes municipals
- 6) Millorar la mobilitat i el dinamisme dels barris i els polígons industrials situats al marge dret del riu
- 7) Apropar i sensibilitzar la població cap a l'espai fluvial, potenciant el coneixement ambiental dels valors naturals entre els ciutadans
- 8) Promoure activitats d'educació ambiental i treballs de recerca i fomentar bones pràctiques ambientals

3. MOBILITZACIÓ DE RECURSOS

El projecte ha tingut un pressupost total de 13.409.061 €. El finançament s'ha efectuat amb ajudes de la Unió Europea (Fons de Cohesió i FEDER), que ha aportat un 37,9% de la inversió total; mitjançant acords de compensació amb propietaris dels polígons industrials existents a la zona (21,7% del cost total); ajudes de la Diputació de Barcelona (7,5%); aportacions de l'Agència Catalana de l'Aigua, la Junta de Residus i el Pla Únic d'Obres i Serveis de la Generalitat

de Catalunya (6,8%); i l'Ajuntament de Canovelles (0,1%). La resta corre a càrrec del pressupost municipal (26%).

La totalitat de les actuacions realitzades han estat promogudes per l'Ajuntament de Granollers. La redacció dels projectes s'ha efectuat mitjançant els serveis tècnics del Servei d'Obres i Projectes de l'Ajuntament de Granollers o mitjançant empreses externes sota la supervisió de l'Ajuntament.

En l'execució de les obres han participat, a més de les empreses externes contractades, 70 alumnes-treballadors de dos tallers d'ocupació municipals de durada anual, que tenen l'objectiu de formar i facilitar la inserció laboral de persones amb dificultats (aturats de llarga durada, persones majors de 45 anys, dones, immigrants i malalts mentals).

Així mateix, la celebració anual de la Festa de l'Arbre (l'any 2003 es va comptar amb la col·laboració de WWF/Adena per a l'organització de la mateixa) ha permès la participació de més de 400 alumnes de les escoles de Granollers i altres col·lectius ciutadans en la revegetació d'espais de ribera.

4. DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

A nivell territorial, les intervencions s'estructuren entorn de l'eix que conforma el passeig fluvial, un corredor vial paral·lel al riu que es trobava fragmentat amb anterioritat a l'execució del projecte i al qual s'ha donat continuïtat pels dos marges. S'ha diferenciat la tipologia de cada intervenció en funció del nivell d'urbanització existent i dels usos que pot suportar cada espai. De forma general es defineixen tres àmbits d'actuació:

4.1. Sector A (marge dret del tram nord del riu Congost)

En aquest sector s'ha reordenat el trànsit rodat entre els municipis de Granollers i Canovelles, alliberant els fluxos de vehicles que circulaven per l'interior dels barris ubicats al marge dret del riu, amb la consegüent millora de la mobilitat especialment al barri Congost de Granollers, on s'ha pogut guanyar espai públic per als vianants i potenciar noves centralitats comercials.

També s'ha millorat la comunicació urbana entre aquests barris i el centre urbà de Granollers ubicat al marge esquerra del riu, configurant uns itineraris amb amples voreres i sense barreres arquitectòniques que prioritzen la circulació a peu i en bicicleta. Així mateix, les actuacions realitzades faciliten la connexió amb els polígons industrials, permetent la millora de les infraestructures que tenen una incidència directa sobre els sectors productius del municipi, i entre la ronda sud i la futura ronda nord de Granollers.

Les intervencions s'han centrat en l'obertura de nous vials en una zona ocupada anteriorment per activitats industrials, horts marginals i espais abandonats, i en l'adequació dels vials existents als nous usos planificats.

En el disseny de les actuacions, que es descriuen a continuació, han participat les associacions de veïns i de comerciants dels barris afectats, diverses empreses industrials i l'Ajuntament de Canovelles.

Urbanització del Passeig de la Ribera i el Passeig de la Conca

S'ha urbanitzat un nou vial al marge dret del riu Congost, des del carrer Congost al terme de Canovelles fins al carrer Arenys de Granollers, amb una longitud total d'1,26 Km.

Entre el carrer Arenys i el pont de la carretera de Caldes el nou vial rep el nom de Passeig de la Conca. La calçada té dos carrils de circulació en cada sentit i 13 m. d'amplada. Les voreres són de 2,8 m. al costat del riu i de 2 m. al costat ponent i queden separades de la calçada per unes franges enjardinades d'1,2 m. al costat del riu i de 2,5 m. al costat ponent. Com a tractament de qualitat davant la zona industrial, s'ha creat un parterre públic de manteniment privat de 6,5 m. entre les façanes i la vorera del costat ponent. Entre la vorera del costat del riu i el mur d'endegament del riu es crea una zona enjardinada d'1 m. d'amplada. Aquesta mateixa vorera inclou un carril bici que s'integra a la xarxa interurbana d'itineraris de lleure i carrils bici. De l'amplada total de 30 m. del nou vial, el 60% es destina als vianants i zona verda, desenvolupant un espai de passeig per al lleure ciutadà que dóna continuïtat a tot el passeig fluvial.

Entre el pont de la carretera de Caldes i el pont del carrer Ramon Llull el nou vial rep el nom de Passeig de la Ribera. A petició de l'Associació de Veïns del barri Congost, la calçada té 9 m. d'amplada amb un carril de circulació en cada sentit i una banda d'aparcament al costat ponent. L'amplada de la vorera del costat ponent és de 3,5 m. Al costat del riu s'ha dissenyat un carril bici de 2 m. d'amplada i una zona enjardinada de 0,5 m. adjacent al mur d'endegament del riu. En la cantonada entre la carretera de Caldes i el carrer Antoni Gaudí, al costat ponent, s'ha urbanitzat una zona verda d'amplada variable, un vial de serveis de 3,5 m. d'amplada i una vorera d'1,3 m. davant les façanes dels edificis.

Entre el pont del carrer Ramon Llull i el carrer Sant Jordi la calçada del Passeig de la Ribera té 12 m. d'amplada, amb dos carrils de circulació en cada sentit, i voreres de 3 m. a cada costat. La calçada s'amplia fins a 16 m. amb un nou carril central per a permetre el gir a l'esquerra cap al carrer Sant Jordi. Entre el carrer Sant Jordi i el carrer Congost de Canovelles la calçada té 10 m. d'amplada, amb dos carrils de circulació en sentit nord i un en sentit sud. Les voreres són de 2,5 m. al costat del riu i de 3,5 m. al costat ponent. A partir de la prolongació del carrer Torrent de la Font de Fangues les voreres tenen una amplada variable per tal d'adaptar-se al vial existent més al nord del carrer Congost, al terme de Canovelles.

S'ha construït una rotonda en la intersecció del Passeig de la Conca amb el carrer Arenys, des d'on es pot enllaçar amb el carrer Jordi Camp per a continuar la circulació en sentit sud, cap als polígons industrials. L'execució d'aquesta rotonda permetrà en el futur la construcció d'un nou pont sobre el riu Congost que connectarà el centre urbà de Granollers amb el nou Passeig de la Conca. També s'ha construït una segona rotonda a continuació del pont de la carretera de Caldes amb l'objectiu de distribuir el trànsit del costat dret del riu cap al centre de la ciutat i cap a Lliçà i Caldes de Montbui. Els enllaços entre el pont del carrer Ramon Llull, el carrer Molí de la Sal i el Passeig de la Ribera s'han resolt mitjançant l'adequació de la rotonda existent, que facilita l'enllaç amb la futura ronda nord de Granollers i la connexió amb el municipi de Canovelles.

S'ha plantat nou arbrat viari (àlbers, freixes, alzines, pins, pollanques, salzes, verns i lledoners), així com arbustos i plantes entapissants, tant en les voreres del Passeig de la Ribera com en la totalitat de les zones enjardinades, els interiors de les rotondes i els talussos que s'han format per a l'execució de les mateixes. En totes aquestes zones s'ha instal·lat sistema de reg.

L'enllumenat s'ha resolt amb columnes de 10 m. d'alçada amb làmpades VSAP. També s'ha renovat la xarxa de clavegueram i s'han implantat noves xarxes de telefonia i distribució d'aigua potable.

S'han urbanitzat també els carrers adjacents al nou vial. El carrer Arenys, entre el Passeig de la Conca i la plaça Jordi Camp, té una calçada de 7 m. i voreres de 2,45 m. a cada costat amb arbrat viari. El carrer Mataró, entre el Passeig de la Conca i el carrer Manuel de Falla, té una calçada de 7 m. i voreres de 2,5 m. a cada costat amb arbrat viari. El carrer Enric Granados, entre el carrer Mataró i el recinte industrial de l'empresa Benckiser, té una calçada de 7 m. i voreres d'1,5 m. a cada costat. S'ha obert un nou vial entre el carrer Enric Granados i el Passeig de la Conca, amb una calçada de 7 m. i voreres d'1,5 m. a cada costat. La intersecció de l'avinguda de l'Estació del Nord amb el Passeig de la Conca s'ha urbanitzat respectant les seccions existents. La intersecció del carrer Antoni Gaudí amb el Passeig de la Ribera té una calçada de 7,2 m. i voreres d'1,3 m. al costat nord i de 0,8 m. al costat sud. La intersecció del carrer Narcís Monturiol amb el Passeig de la Ribera té una calçada de 5,5 m. i voreres d'1,5 m. al costat nord i d'1,2 m. al costat sud. La intersecció del carrer Molí de la Sal amb el Passeig de la Ribera té una calçada de 3 m. i voreres d'1,5 m. a cada costat. La intersecció del carrer Pareds amb el Passeig de la Ribera té una calçada de 6 m. i voreres de 3 m. a cada costat. La intersecció del carrer Sant Jordi amb el Passeig de la Ribera té una calçada de 5 m. i voreres de 4 m. al costat nord i de 3 m. al costat sud. L'empresa Benckiser ha construït una tanca que delimita la factoria industrial, de forma que els carrers interiors del recinte han quedat tancats al trànsit, amb la consegüent reducció del risc d'accidents.

Ampliació de voreres al pont de la carretera de Caldes sobre el riu Congost

S'han ampliat les voreres del pont sobre el riu Congost, de 83 m. de longitud, que comunica la plaça de la Constitució amb el Passeig de la Ribera i el Passeig de la Conca. Aquesta ampliació s'ha efectuat mitjançant la construcció de dues passarel·les de 5 m. d'amplada, adossades a banda i banda de l'antic pont, que juntament amb l'antiga vorera d'1,7 m. d'amplada creen un espai que es reparteix per als usos de pas de vianants i mirador sobre el riu (amb una amplada útil de 4,5 m.) i carril bici (1,5 m. d'amplada útil). L'extrem exterior de la banda per a vianants es delimita amb una barana d'acer i el carril bici es segrega de la calçada mitjançant una vorada amb protecció de tub d'acer galvanitzat. La construcció de les piles que suporten les noves

passarel·les s'ha efectuat integrant els nous elements amb els antics per tal de mantenir l'aspecte formal del pont. Els acabats són de gran qualitat, com el paviment continu de les voreres i el carril bici (del mateix material i diferent color) o les columnes d'enllumenat (amb làmpades VSAP i equips de reducció de flux que comporten un estalvi energètic del 40%). La connexió de les voreres i el carril bici del pont amb els nous espais del Pg. de la Conca i Pg. de la Ribera permet connectar els marges dret i esquerre del riu per al pas de vianants i ciclistes.

S'ha millorat la protecció contra el soscavament del pont prolongant la solera de formigó aigua amunt i aigua avall i protegint amb escullera els dos fronts. Les patologies estructurals detectades en l'antic pont s'han reparat sanejant i restaurant els elements i trams malmesos.

Reurbanització del Camí Vell de Canovelles

S'han reurbanitzat i ordenat els espais públics del Camí Vell de Canovelles, entre la carretera de Caldes i el carrer Narcís Monturiol, amb l'objectiu de recuperar la zona per al passeig i el comerç i incrementar el confort i la qualitat dels espais públics.

El vial té un únic carril de circulació en direcció a Canovelles i una banda d'aparcament en filera entre els carrers Antoni Gaudí i Narcís Monturiol. L'amplada de les voreres és de 3,75 m. al costat llevant i 2,75 m. al costat ponent en el tram comprès entre la carretera de Caldes i el carrer Antoni Gaudí, i de 4 m. al costat llevant i 3 m. al costat ponent en la resta del carrer. En la vorera de llevant s'han plantat acàcies i en la de ponent s'han definit uns eixamplaments amb arbres que remarquen les cruïlles. En la confluència del Camí Vell de Canovelles amb la carretera de Caldes s'ha creat una plaça amb bancs de fusta i una font. També s'hi han plantat alzines i roures, a més d'acàcies i pollancre. S'ha instal·lat xarxa de reg per degoteig i un hidrant per a incendis.

El paviment de les voreres i la plaça és de peces de formigó amb unes tires de llambordins de marbre blanc. S'han disposat bancs i papereres en tots els punts singulars del recorregut i s'han instal·lat 26 nous punts de llum amb bàculs de 4 m. d'alçada i làmpada VSAP. En el tram de carrer més proper a la plaça s'ha construït un col·lector per a la recollida d'aigües pluvials. També s'ha substituït la xarxa elèctrica de baixa tensió, soterrant-la en els trams on ha estat possible.

4.2. Sector B (marge esquerre del tram nord i central del riu Congost)

Amb l'execució de les actuacions previstes en aquest sector s'ha completat un sistema de parcs urbans que conformen la façana del centre de la ciutat amb el riu i s'ha donat continuïtat al Passeig Fluvial en tot el sector, des del carrer Ramon Llull fins al Camí de Can Bassa. De nord a sud aquesta façana està constituïda pel Parc de Ponent, el Parc del Congost, la zona esportiva del camp de futbol Primer de Maig i les pistes municipals d'atletisme, els jardins de Joan Vinyoli i el Parc Firal. Amb l'objectiu de fomentar l'ús social d'aquestes zones s'han completat i adaptat per a persones amb mobilitat reduïda els itineraris que connecten el marge esquerre del riu amb el centre urbà, especialment en la zona on es troben 4 centres educatius que acullen un total de 3.000 alumnes.

S'ha posat especial èmfasi en els usos lúdics d'aquests parcs urbans mitjançant la dotació de jocs infantils, zones per a atraccions, infraestructures per a la celebració d'actes multitudinaris i equipaments esportius i per a la gent gran.

Renovació de les voreres davant la zona de centres escolars

S'han renovat i ampliat fins a un mínim de 4 m. les voreres dels carrers Roger de Flor, Joan Camps i Sant Tomàs d'Aquino, davant els centres educatius de l'Escola Municipal de Treball, l'Escola Municipal Salvador Llobet, el CEIP Salvador Espriu i l'IES Antoni Cumella. L'actuació té l'objectiu de facilitar la mobilitat dels vianants i els alumnes i donar continuïtat als itineraris que condueixen des del centre urbà cap al Passeig Fluvial i el Parc del Congost.

El paviment de les voreres s'ha renovat en la seva totalitat i s'han format passos de vianants adaptats per a persones amb mobilitat reduïda. Per a facilitar l'accés a les escoles, s'han habilitat unes passeres de formigó en les zones d'entrada i sortida d'alumnes. A fi d'augmentar la seguretat a la cruïlla entre els carrers Roger de Flor i Joan Camps, s'ha instal·lat una barana d'acer inoxidable. Per a donar privacitat als terrenys interiors dels centres educatius s'ha instal·lat un filat metàl·lic amb portes d'accés i una barda d'arbustos pel costat exterior. S'han efectuat plantacions de mèlies en escocells a la vorera del carrer Roger de Flor i de grups de baladres i arbres al carrer Joan Camps. Els parterres existents, que s'han enjardinat de nou, s'han delimitat mitjançant taulons de fusta i s'hi ha instal·lat un sistema de reg automàtic. El